جەنابی بەڕێز عەبدوللەتیف محمد جەمال ڕەشید
سەرۆکی کۆماری عێراق
نووسینگەی سەرۆکایەتی
بەغدا، عێراق
٣ی ئابی ٢٠٢٤

جەنابی بەڕێزتان،
پەرلەمانی عێراق لە ساڵی ٢٠٢١ یاسای ڕزگاربووانی ئێزیدی ژمارە ٨ی دەرکرد و تاوانەکانی داعشی لە دژی پێکهاتەی ئێزیدی و بەتایبەت ژنان بە تاوانی دژ بە مرۆڤایەتی و جینۆساید ناساند. پەرلەمانتان هەنگاوێکی گرنگ و بەنرخی ناوە بۆ ڕۆشنکردنەوەی لاپەڕەیەکی تاریکی مێژوو و وەدیهێنانی مافی پێکهاتەکانمان بۆ ڕاستییەکان. بەم یاسایە پەرلەمانتان نەک هەر دان بە جینۆساید دژی ئێزیدییەکان نانێت بەڵکو هەنگاوێکی یەکەمی چارەنووسساز بەرەو دادپەروەری دەنێت بە خستنەڕووی ئەو ڕێوشوێن و کارانەی کە کۆماری عێراق دەیگرێتەبەر بۆ کەمکردنەوەی کاریگەرییەکانی ئەم مووی. بەڵام هەڵنەگرتنی هەنگاوی کۆنکرێتی لەوێرانکارییەی بەسەر کۆمەڵگەی ئێزیدی و مرۆڤایەتیدا هاتووە وەک هەبوارەکانی وەک دۆزینەوە و دادگاییکردنی تاوانباران، دۆزینەوە و گەڕاندنەوەی ئێزیدییە ڕفێندراوەکان، لێکۆڵینەوە و ناسینەوەی گۆڕە بەکۆمەڵەکان، دەستنیشانکردن و گەڕاندنەوەی پاشماوەکان بۆ بنەماڵەکانیان، بەهای ئەم هەنگاوە سەرەتاییە بەرەو دادپەروەری کەمدەکاتەوە.
وەک جەنابی بەڕێزتان ئاگادارە، مەرجی یەکەم بۆ دڵنیابوون لەوەی تاوانەکانی جینۆساید دووبارە نەبنەوە و بنبڕ نەبن ناوانانی جینۆسایدە؛ مەرجی دووەم بریتییە لە دامەزراندنی دادپەروەری بە بەشداری و ڕەزامەندی قوربانییەکان، هەروەها ئاشکراکردنی ڕاستییەکان و ئەزموونەکان نەک لە رووی سیاسییەوە، بەڵکو لەسەر بنەمای ئەوەی کە بە شێوەیەکی شەخسیی گێڕاوەتەوە. مەرجی سێیەم بریتییە لە دروستکردنی ژینگە و هەلومەرجێک بۆ کۆمەڵگەی هێرشکراو و پێکهاتە کۆمەڵایەتییەکەی بۆ دووبارە بنیاتنانەوەی متمانە بەخۆبوون و ڕێکخستنی ناوخۆیی و خۆڕاگری و هێزی داهێنەرانەیان. زانراوە کە گرینگترین هەنگاو بۆ ڕێگریکردن لە جینۆسایدەکان پێش ئەوەی ڕووبدات، دەسەڵاتی بەرخۆدانی ناوخۆیی و میکانیزمەکانی خودی پێکهاتەکانە.

لەم چوارچێوەیەدا کە دەیهێنینە سەرچاوتان، ئێمە وەک تەڤگەرا جین ئازاد (تژا)، داوا لە حکومەتی عێراق دەکەین کە بزووتنەوەیەک TJA بەشێوەیەکی دەستوور مافە کۆمەڵایەتی- کولتووری و نەتەوە-ئایینییەکانی خەڵکی ئێزدی زامن بکات کە خەبات بۆ ئازادی ژنان و دادپەروەری کۆمەڵایەتی دەکات. ئامانجمان پاراستنی مافەکانی ژنان و بەشداریکردنە لە گەیشتن بە یەکسانی و دادپەروەری لە هەموو چین و توێژەکانی کۆمەڵگادا.

ئەو کۆیلەکردن و دەستدرێژی و کوشتن و ژنکوژییەی کە داعش بەسەر ژن و پیاوی ئێزیدیدا سەپاندووە، لە قورسترین تاوانەکانی دژ بە مرۆڤایەتین. بە جینۆساید ناساندنی ئەم تاوانانە لەلایەن حکومەتی عێراقەوە، دانپێدانانێکی فەرمییە بەم دڕندەییە. بەڵام سەرەڕای ئەم دانپێدانانە، تێبینی ئەوە دەکەین کە هیچ هەنگاوێکی کۆنکرێتی بۆ زامنکردنی ئاسایش و مافەکانی پێکهاتەی ئێزیدی نەنراوە، و ڕێگری لە هێرشەکانی دەوڵەتی تورک بە ئامانجگرتنی بەرخۆدانی ژیانی و میکانیزمی خۆبەهێزکردن و ڕێکخستنی ناوخۆیی گەلی شەنگال، کە هەوڵ دەدەن خۆیان لە هێرشی جینۆسایدی نوێ بپارێزن. بە لەبەرچاوگرتنی ئەوەی کە تا ئێستاش زیاتر لە چوار هەزار ژنی ئێزیدی لەلایەن داعشەوە بە دیل گیراون و لەسەر پلاتفۆرمە قووڵەکانی ئینتەرنێت دەفرۆشرێن و سەدان منداڵی ئێزیدی لە ناسنامەکانیان بێبەشن و لەلایەن چەکدارانی داعش و خێزانەکانیانەوە دەستبەسەرن، لەگەڵ گۆڕی بەکۆمەڵی نوێ کە بەردەوام دەدۆزرێتەوە، بۆمان دەردەکەوێت زەحمەتە ئەو وێرانکارییە بێئەندازەیەی کە بەسەر کۆمەڵگەیەکی ئاوا ئاسکدا هاتووە، لە خەیاڵتدا بێت. کۆمەڵگای ئێزیدی پێویستی بە پاراستنی لە ژێر گەرەنتی دەستوری هەیە. نەبوونی پێگەی فەرمی بۆ دەڤەری شنگال ڕێگری دەکات لەم پێکهاتەیە لە وەرگرتنی پشتیوانی و پاراستنی پێویست.

جەنابی سەرۆک، لە یادی ١٠ ساڵەی جینۆسایدی ئێزیدییەکان، چاوەڕوانین هەنگاوی پێویست بنێن بۆ کۆتاییهێنان بەم کارەساتە مرۆییە و دەستەبەرکردنی ژیانی سەلامەت و شکۆمەندانەی گەلی ئێزیدی. سوپاسی هەستیاری و سەرنج و هەوڵەکانتان دەکەین سەبارەت بەم پرسە گرنگە.
دڵسۆزت،
تەڤگەرە جین ئازاد